

8.4x35.64	1	עמוד 13	הארץ - כותרת	27/11/2017	61185208-1
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

הטרדה, הדרה והשתקה

גילה שטופלר

תלמדו מאתנו מהו כבוד לנשים, מציע ישראל כהן ב"הארץ" לחילונים התוהים כיצד להתמודד עם החשיפות האחרות נות של הטרדות ופשעים מיניים שהצמיח קמפיין #MeToo ("הארץ", 14.11). לפי כהן, הפרדת הנשים מהגברים בחברה החרדית מבטאת יחס ראוי לנשים, המגן עליהן מפני הטרדות מיניות. בבחירה בין "הגישה החילונית המתירנית, שבסופה תופעות של הטרדה" לבין החרדית ש"קובעת גבולות ברורים מראש" הוא מעדיף את השנייה, וגאה בה.

נכון שמעמד האשה בחברה החילונית הישראלית רחוק מלהיות שווה, והשכיחות של הטרדות ופשעים מיניים היא ראייה לכך. אך ההצעה למנוע הטרדות מיניות על ידי הדרת נשים היא דוגמה עצומה בעיוורון המוסרי שבתפישת העולם החרדית. כהן מקבל ללא עוררין את התפישת, שגברים אינם יכולים, וחמור מכך, איש אף אינו מצפה מהם, לשלוט ביצריהם. לכן הפתרון היחיד הוא הרח"קת נשים מגברים. הנחת העבודה, שאין טעם לתבוע מגברים ריי"סון עצמי, מאפשרת לקהילה החרדית להתייחס לנשים כאל איום מיני חמור, וכך להרחיקן ממוקדי הכוח וקבלת ההחלטות ולחנכן כי בת מלך כל כבודה פנימה.

הבעיה בחברה החילונית אינה היותה "מתירנית", כהגדרת כהן, אלא שגם היא עדיין, במידה רבה, חברה פטריארכלית. פמיניסטיות מתארות את המעבר מחברות דתיות שמרניות כמו זו החרדית לחברות ליברליות ומתירניות כמעבר מפטריארכליות פרטיות לציבוריות. בחברה החרדית מתבטאת הפטריארכליות הפרטית בדחיית קת הנשים לתחום הפרטי והסתרתן שם, על מנת לנטרל את האיום המיני ולהותיר בידי הבעל זכות שימוש בלעדית בחפץ המיני שר"כש. בחברה החילונית מתבטאת הפטריארכליות הציבורית בחשיפת המיניות הנשית והפיכתה למטבע עובר לסוחר, באמצעות נזות, פור"רנוגרפיה, תחרויות יופי, דוגמנות, וגם הטרדות מיניות, שהן, לגיי"שת גברים מסוימים, המחיר שעל נשים לשלם כדי להתקדם בחיים. הדרת נשים והטרדה מינית הן שני הצדדים של אותו מטבע — תפישת האשה כחפץ לשימוש מיני, שגברים זכאים להחליט כיצד ובאילו תנאים יעשה בו שימוש. שימור המעמד של הנשים כחפץ לשימוש מיני חשוב לשימור השיטה הפטריארכלית כולה.

גם בחברה החילונית אין שוויון מלא לנשים, אך ההצעה למנוע הטרדות על ידי הדרת נשים ממחישה את העיוורון המוסרי בחברה החרדית

אם ינופצו המיתוסים, שנשים הן איום מיני חמור ושגברים אינם מסוגלים לשלוט ביצריהם וגדרי הצניעות מחייבים הדרת נשים, המבנה של החברה החרדית יקרוס. הנשים החרדיות, המ"שכילות יותר מהגברים, יוכלו לעבוד בכל מקום שיבחרו, ולא יהיו כבולות לעבודה במשכורת נמוכה בחברות הייטק שקיבלו את אישור הרבנים. חברות אלה משלמות לנשים חצי מהמשכורת המ"קובלת בשוק בגלל הסכמים עם הרבנים, שבהם הן מתחייבות לס"פק לנשים סביבת עבודה מופרדת ולשלם למשגיח, שלו הסמכות לפקח על תנאי עבודתן, ולהענישן ולפטורן אם אינן שומרות על כללי הצניעות. מובן שהנשים אינן שותפות בקביעת תנאי העסק"תן. כך מאפשר השילוב בין הדרה להשתקה לפטריארכליות החר"דית לשמר את עצמה.

אף על פי שגם החברה החילונית בישראל היא פטריארכלית, המצב בחברה החרדית חמור בהרבה. ראייה לכך היא ההעדר הכ"מעט מוחלט של ביקורת פמיניסטית חרדית פנימית והאופן שבו כל דרישה מצד נשים חרדיות — למשל, לייצוג נשי במפלגות החר"דיות — מושתקת מיד. נוכחות הקול הפמיניסטי (של נשים וגב"רים) בחברה החילונית הישראלית (ובחלקים של החברה הדתית) היתה ועודנה הכוח המניע את המאבק לשוויון זכויות לנשים ביי"ש"ראל, ולפירוק התשתית הפטריארכלית. קמפיין #MeToo הוא רק דוגמה אחת, מעודדת ואמיצה, למאבק כזה.

קשר ההשתקה והבושה סביב המיניות הנשית, שקיים בחברה הפטריארכלית על כל גוניה, מטרתו למנוע קמפינים מסוג זה, שכן בחברה כזאת הטרדות ותקיפות מיניות נחשבות כאילו לא היו, אם אין מתלוננות. העובדה שעד הקמפיין הנוכחי נפגעות ונפגעים רבות ורבים לא השמיעו את קולם בשל הקושי הרב הכרוך בכך, אין מש"מע שהטרדות ותקיפות נוספות לא התרחשו. ודאי שהעובדה שרק מתי מעט בחברה החרדית מעזים להשמיע את קולם בנוגע להטר"דות ותקיפות מיניות שעברו, אין משמעה שאלה אינן מתרחשות. הדרת נשים בחברה החרדית ממוקדי הכוח והשתקתן כמעט בכל תחומי החיים רק מחמירה את ההסתרה וההדחקה של הטרדות ות"קיפות מיניות, ושל מצוקות רבות אחרות.

הפתרון הוא חינוך של גברים ונשים, חילונים, דתיים וחרדים, שנשים אינן חפץ מיני או איום מיני. נשים הן בני אדם, וככאלה הן זכאיות לשוויון מוחלט בכל תחומי החיים. כל הסדר אחר וכל הד"רה, הטרדה או השתקה הם מפלים ופסולים, בין שהצדקה להם היא דתית ובין אחרת.